

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

10 lipca 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Beata Janiszewska (przewodniczący)

SSN Piotr Telusiewicz

SSN Mariusz Załucki (sprawozdawca)

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 10 lipca 2025 r. w Warszawie
skargi kasacyjnej Bank spółki akcyjnej w W.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie
z 16 listopada 2021 r., I ACa 600/21,
w sprawie z powództwa Z. P.
przeciwko Bank spółce akcyjnej w W.
o ustalenie i zapłatę,

1. oddala skargę kasacyjną;

**2. zasądza tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego
od Bank spółki akcyjnej w W. na rzecz Z. P. kwotę 5.400 (pięć
tysięcy czterysta) złotych wraz z odsetkami w wysokości odsetek
ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego,
za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia wyroku Bank
spółce akcyjnej w W. do dnia zapłaty.**

Piotr Telusiewicz

Beata Janiszewska

Mariusz Załucki

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 27 maja 2021 r. Sąd Okręgowy w Warszawie ustalił, że umowa o kredyt hipoteczny waloryzowany kursem CHF z 14 czerwca 2006 r. zawarta przez Z. P. z Bank S.A. w W. jest nieważna i zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 46 435,26 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od 8 stycznia 2021 roku do dnia zapłaty.

Sąd Okręgowy oparł się na następujących ustaleniach faktycznych:

14 czerwca 2006 r. pomiędzy Z. P., a poprzednikiem prawnym Bank S.A. z siedzibą w W. została zawarta umowa o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych waloryzowany kursem CHF na kwotę 283 261,00 złotych na okres 360 miesięcy. Jako walutę waloryzacji kredytu wskazano CHF (§ 1 ust. 3 umowy). Jako wariant spłaty kredytu wskazano równe raty kapitałowo-odsetkowe. W § 1 ust. 3A umowy wskazano, że kwota kredytu wyrażona w walucie waloryzacji na koniec dnia 10 kwietnia 2006 r. według kursu kupna waluty z tabeli kursowej Banku S.A. wynosi 114 969,15 CHF. Wskazano też, że kwota ta ma charakter informacyjny i nie stanowi zobowiązania banku, zaś wartość kredytu wyrażona w walucie obcej w dniu uruchomienia kredytu może być różna od podanej w niniejszym punkcie. W myśl § 11 ust. 5 umowy raty kapitałowo-odsetkowe oraz raty odsetkowe spłacane miały być w złotych po uprzednim ich przeliczeniu wg kursu sprzedaży CHF z tabeli kursowej Banku S.A., obowiązującego na dzień spłaty z godziny 14:50. W § 13 ust. 5 wskazano, że wcześniejsza spłata całości kredytu lub raty kapitałowo-odsetkowej, a także spłata przekraczająca wysokość raty powoduje, że kwota spłaty jest przeliczana po kursie sprzedaży CHF z tabeli kursowej Banku S.A., obowiązującym na dzień i godzinę spłaty. Zgodnie z § 16 ust. 3 umowy, z chwilą wystawienia bankowego tytułu egzekucyjnego/od dnia wytoczenia powództwa o zapłatę wierzytelności banku z tytułu umowy kredytowej, bank miał dokonywać przeliczenia wierzytelności na złote po kursie sprzedaży CHF z tabeli kursowej Banku S.A. z dnia wystawienia bankowego tytułu egzekucyjnego lub wytoczenia powództwa.

Umowa została rozliczona między stronami. Całkowita spłata kredytu nastąpiła 18 września 2012 r.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał, że powództwo zasługuje na uwzględnienie. Wskazał, że postanowienia przedmiotowej umowy kredytowej są abuzywne, zatem pobrane przez pozwanego kwoty były świadczeniami nienależnymi. Wyjaśnił, że zbadał przedmiotowe postanowienia umowne dotyczące waloryzacji kwoty kredytu, waloryzacji rat kredytu, przesłanek zmiany wysokości oprocentowania kredytu pod kątem ich abuzywności i uznał, że w niniejszej sprawie istniały podstawy do stwierdzenia, że stanowiły one niedozwolone klauzule umowne w rozumieniu przepisu art. 385¹ k.c.

W ocenie Sądu Okręgowego postanowienia umowne we wskazanym zakresie odnosiły się do świadczeń stanowiących świadczenie główne, które jednak nie zostały określone w sposób jednoznaczny. Sąd ten odnotował, że jakkolwiek ustawodawca nie określił, co należy rozumieć przez sformułowanie „główne świadczenia stron” wskazane w art. 385¹ § 1 k.c., to jednak niewątpliwie są to takie elementy konstrukcyjne umowy, bez których uzgodnienia nie doszłoby do jej zawarcia. Pojęcie „głównych świadczeń stron” w odniesieniu do umowy kredytu należy rozpatrywać w kontekście art. 69 ust. 1 ustawy Prawo bankowe, zawierającego *essentialia negotii* tej umowy. W ocenie sądu pierwszej instancji analiza kwestionowanych postanowień umownych w odniesieniu do dyspozycji tego przepisu uzasadnia stwierdzenie, że miały one wpływ na wysokość kwoty wypłaconej w złotych oraz na wysokość poszczególnych spłacanych rat. O tym, że odnoszą się do świadczenia głównego, świadczy to, że dotyczą one sposobu spełnienia przez pozwanego świadczenia w postaci wypłaty kwoty kredytu oraz sposobu spełniania przez kredytobiorcę świadczenia w postaci spłaty rat kredytu.

Sąd podkreślił, że kwestionowane postanowienia zawierające odniesienie do franka szwajcarskiego nie są zrozumiałe pod względem ekonomicznym. Na podstawie umowy kredytu, powódka nie miała bowiem możliwości ustalenia, jaką kwotę kredytu określonego w CHF rzeczywiście zaciągnęła oraz jaką kwotę kapitału w CHF będzie musiała spłacić. Powódka nie знаła mechanizmu ustalania kursu CHF stosowanego do wyliczeń swojego zadłużenia, a tym samym nie miała możliwości kontrolowania poprawności jego ustalania przez bank. Według sądu pierwszej instancji, postanowienia umowy kredytu są tak ogólne, że powódka nie jest w stanie wyliczyć sobie wskazanych wyżej kwot w tak dokładny sposób, jak mógł to zrobić

bank. Również w regulaminie udzielania kredytu hipotecznego brak jest precyzyjnych postanowień w tym zakresie. W ten sposób została naruszona równowaga stron - bank miał pełną wiedzę, jak wyliczyć kurs CHF i na jego podstawie kwotę zadłużenia w CHF i sam dokonywał tego wyliczenia, nie przekazał natomiast tych informacji konsumentowi i w ten sposób konsument został pozbawiony możliwości samodzielnego wyliczenia kursu CHF, a na jego podstawie kwoty zaciągniętego zadłużenia w CHF, jak również został pozbawiony możliwości skontrolowania poprawności wyliczeń dokonanych przez pozwanego. Zdaniem Sądu Okręgowego, pozwany bank w umowie kredytowej faktycznie przyznał sobie prawo do przeliczenia zobowiązania powódki po kursie przez siebie określonym w tabeli kursowej banku i tym samym prawo do jednostronnego określenia pierwotnego zadłużenia (tj. kwoty kredytu w CHF) i jednostronnego regulowania wysokości rat kredytu waloryzowanego kursem CHF poprzez wyznaczanie w tabelach kursowych kursu sprzedaży franka szwajcarskiego oraz wartości spreadu walutowego, stanowiącego różnicę pomiędzy kursem sprzedaży a kursem zakupu waluty obcej.

Następnie sąd pierwszej instancji stwierdził, że dalsze wykonywanie umowy po eliminacji klauzul abuzywnych oznaczałoby, że strony związane były umową, której nie da się wykonywać, której zawrzeć nie chciały i do której zawarcia nigdy by nie doszło. Z tej przyczyny, powołując się na orzecznictwo TSUE i Sądu Najwyższego, Sąd Okręgowy stwierdził nieważność kwestionowanej umowy.

Wyrokiem z 16 listopada 2021 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie oddalił apelację pozwanego banku, podzieliwszy ustalenia faktyczne i ocenę prawną Sądu pierwszej instancji. Sąd podkreślił, że porównanie standardu wynikającego z przepisów dyrektywy 93/13 z zakresem informacji udzielonych powódce na etapie zawierania umowy prowadzi do wniosku, że postanowienie wprowadzające indeksację do waluty obcej (czyli ryzyko kursowe) nie zostało sformułowane przez pozwanego prostym i zrozumiałym językiem. Powódka uzyskała wyłącznie suchą informację o tym, że kurs waluty może wzrosnąć, co spowoduje wzrost zadłużenia. Dodatkowo, niezależnie od narzucenia konsumentowi nieograniczonego ryzyka kursowego, sam mechanizm indeksacji został przez pozwanego skonstruowany w sposób rażąco naruszający interesy konsumenta. Nie znajduje żadnego uzasadnienia wprowadzenie dwóch mierników indeksacji, tj. przeliczenie kwoty przekazanej przez

bank powodowi kursem kupna, a następnie stosowanie do rozliczeń kupna sprzedaży. Takie rozwiązanie bezzasadnie gwarantowało pozwanemu dodatkowe korzyści, zawyżając od samego początku saldo zadłużenia, a tym samym także podstawę naliczania oprocentowania w okresie kredytowania. Po drugie, pozwany zapewnił sobie znaczną dowolność przy określaniu kursu CHF na potrzeby obliczenia raty kredytu.

Od wyroku Sądu Apelacyjnego pozwany bank wywiódł skargę kasacyjną, w której zarzucił naruszenie: art. 385¹ § 1 k.c. w zw. z art. 4 ust. 2, art. 3 ust. 1 i art. 4 ust. 1 dyrektywy Rady 93/13; art. 69 ust. 3 Prawa bankowego w zw. z art. 65, art. 358 § 2 k.c. i art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13; art. 189 k.p.c., a także art. 481 § 1 i art. 455 k.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zarzuty skargi kasacyjnej nie są zasadne.

W ostatnich latach do Sądu Najwyższego trafiło wiele spraw odnoszących się do problemów prawnych opisanych w skardze kasacyjnej przez skarżącego. W konsekwencji ukształtowała się linia orzecznicza, uwzględniająca bogaty dorobek judykatury Trybunału Sprawiedliwości UE. Rozwój orzecznictwa na temat tzw. „kredytów frankowych” osiągnął swoje apogeum 25 kwietnia 2024 r. powzięciem przez SN w składzie całej Izby Cywilnej uchwały III CZP 25/22, mającej moc zasady prawnej *ex lege* (art. 87 ustawy o SN).

W uchwale SN podsumował dotychczasową linię orzeczniczą, przyjmując że:

1. W razie uznania, że postanowienie umowy kredytu indeksowanego lub denominowanego odnoszące się do sposobu określania kursu waluty obcej stanowi niedozwolone postanowienie umowne i nie jest wiążące, w obowiązującym stanie prawnym nie można przyjąć, że miejsce tego postanowienia zajmuje inny sposób określenia kursu waluty obcej wynikający z przepisów prawa lub zwyczajów.
2. W razie niemożliwości ustalenia wiążącego strony kursu waluty obcej w umowie kredytu indeksowanego lub denominowanego umowa nie wiąże także w pozostałym zakresie.

3. Jeżeli w wykonaniu umowy kredytu, która nie wiąże z powodu niedozwolonego charakteru jej postanowień, bank wypłacił kredytobiorcy całość lub część kwoty kredytu, a kredytobiorca dokonywał spłat kredytu, powstają samodzielne roszczenia o zwrot nienależnego świadczenia na rzecz każdej ze stron.
4. Jeżeli umowa kredytu nie wiąże z powodu niedozwolonego charakteru jej postanowień, bieg przedawnienia roszczenia banku o zwrot kwot wypłaconych z tytułu kredytu rozpoczyna się co do zasady od dnia następującego po dniu, w którym kredytobiorca zakwestionował względem banku związanie postanowieniami umowy.
5. Jeżeli umowa kredytu nie wiąże z powodu niedozwolonego charakteru jej postanowień, nie ma podstawy prawnej do żądania przez którąkolwiek ze stron odsetek lub innego wynagrodzenia z tytułu korzystania z jej środków pieniężnych w okresie od spełnienia nienależnego świadczenia do chwili popadnięcia w opóźnienie co do zwrotu tego świadczenia.

Odstąpienie od zasady prawnej przyjętej przez skład całej izby SN jest zaś możliwe tylko poprzez wydanie kolejnej uchwały w analogicznym składzie (art. 88 ustawy o SN), co do dnia rozpoznawania skargi kasacyjnej w niniejszej sprawie nie nastąpiło.

Zarzuty materialnoprawne podniesione w skardze kasacyjnej, w świetle stanowiska Izby Cywilnej SN wyrażonego w uchwale z 25 kwietnia 2024 r., III CZP 25/22, nie mogły więc odnieść pożądanego przez skarżącego skutku. Przyglądając się treści sformułowanych zarzutów skargi kasacyjnej trzeba bowiem wskazać, że umowa stron niewątpliwie miała charakter abuzywny, zawierała klauzule abuzywne, nie było możliwości jej dalszego trwania po wyeliminowaniu tych klauzul (w tym zastąpienia wyeliminowanych klauzul abuzywnych przepisami prawa krajowego o charakterze dyspozytywnym), tak jak i nie nastąpiło naruszenie prawa materialnego co do sposobu rozliczenia stron. Powódka miała też interes prawny w żądaniu ustalenia nieważności zawartej umowy. Rozstrzygnięcie Sądów *meriti* dostrzega wszystkie wynikające z tego konsekwencje i jest w tym zakresie poprawne. Nie doszło więc w sprawie do naruszenia wskazanych w skardze kasacyjnej przepisów prawa materialnego.

Trzeba dodać, że podobne sprawy dotyczące zarzutów pozwanego w sporze z innymi osobami były już niejednokrotnie przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego, który analogiczne skargi kasacyjne pozwanego wiele razy już oddalał. Sąd Najwyższy w niniejszym składzie nie widzi jakichkolwiek wystarczających powodów by rozstrzygnięcie niniejszej sprawy miało być odmienne.

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ oddalił skargę kasacyjną. O kosztach postępowania orzekł zaś na zasadach wynikających z art. 98 k.p.c.

Piotr Telusiewicz

Beata Janiszewska

Mariusz Załucki

[r.g.]